

Sygn. akt III Ca 1275/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Dyrda

Sędziowie Sądu Okręgowego Magdalena Balion - Hajduk

Barbara Konińska

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2021 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. C. (1), G. Z. i M. C.

przeciwko B. W. (W.)

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 30 maja 2019 r., sygn. akt I C 814/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1) **oddala powództwo;**

2) **zasądza od powoda G. Z. na rzecz pozwanego kwotę 480 (czterysta osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu;**

3) **zasądza solidarnie od powodów J. C. (1) i M. C. na rzecz pozwanego kwotę 480 (czterysta osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu;**

4) **nakazuje pobrać od powoda G. Z. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w W. kwotę 5 (pięć) złotych tytułem brakującej opłaty sądowej;**

5) **nakazuje pobrać solidarnie od powodów J. C. (1) i M. C. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w W. kwotę 5 (pięć) złotych tytułem brakującej opłaty sądowej;**

II. zasądza od powoda G. Z. na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

III. zasądza solidarnie od powodów J. C. (1) i M. C. na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV. zasądza od powoda G. Z. na rzecz pozwanego kwotę 30 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

V. zasądza solidarnie od powodów J. C. (1) i M. C. na rzecz pozwanego kwotę 30 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Barbara Konińska SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion - Hajduk

Sygn. akt III Ca 1275/19

UZASADNIENIE

Powodowie M. C., J. C. (1) i G. Z. wnieśli o nakazanie pozwanemu B. W., by usunął z nieruchomości powoda G. Z. położonej w G. przy ul. (...) stanowiącej działkę nr (...) zapisaną w księdze wieczystej (...) słup bramy ogrodzeniowej wraz z posadowionym na nim przesłem znajdującym się przy granicy z nieruchomością pozwanego położoną w G. przy ul. (...), zapisaną w księdze wieczystej (...) oraz nakazanie pozwanemu, by usunął ze swej nieruchomości położonej w G. przy ul. (...) stanowiącej działkę nr (...) zapisanej w księdze wieczystej (...) przesło bramy ogrodzeniowej znajdujące się przy granicy z nieruchomością G. Z. położonej w G. przy ulicy (...) zapisaną w księdze wieczystej (...).

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że stale zamieszkuje w nieruchomości i ma prawo zabezpieczyć swój dom i przedmioty znajdujące się na terenie nieruchomości poprzez ogrodzenie. Brama znajduje się tam od wielu lat i nikt nigdy nie wysuwał roszczeń związanych z jej usunięciem.

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim wyrokiem z 30 maja 2019r. nakazał pozwanemu B. W. usunięcie z nieruchomości stanowiącej własność powoda G. Z., położonej w G., obejmującej działkę nr (...), zapisanej w Księdze wieczystej (...), słupa bramy ogrodzeniowej wraz z posadowionym na nim przesłem, położonego przy granicy z nieruchomością stanowiącą własność pozwanego opisaną w księdze wieczystej (...) oraz nakazał pozwanemu B. W. usunięcie ze swojej nieruchomości położonej w G., obejmującej działkę (...), zapisanej w księdze wieczystej (...), przesła bramy ogrodzeniowej, znajdującego się przy granicy z nieruchomością stanowiącą własność G. Z. opisaną w księdze wieczystej (...).

Sąd nadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda G. Z. 132 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów M. C. i J. C. (1) solidarnie 132 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, jak również nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w W. 10 zł tytułem brakującej opłaty sądowej oraz zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w W. na rzecz radcy prawnego M. K. 120 zł oraz 27,60 zł podatku VAT, łącznie 147,60 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że G. Z. jest właścicielem nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), obejmującej działkę nr (...), zapisanej w księdze wieczystej (...). Nieruchomość ta obciążona jest służebnością na rzecz każdorazowych właścicieli działki objętej (...). B. W. jest właścicielem nieruchomości położonej w G. przy ul. (...) stanowiącej działkę nr (...) zapisanej w Księdze Wieczystej (...). Nieruchomość jest obciążana służebnością na rzecz każdorazowych właścicieli nieruchomości opisanej w księdze wieczystej (...) M. i J. C. (2) z kolei są właścicielami nieruchomości znajdującej się pod adresem ul. (...) stanowiącej działkę nr (...), objętej księgą wieczystą (...).

Umową z dnia 28 maja 2013r., rep. A nr(...), G. Z. i B. W. ustanowili wzajemnie na swoich nieruchomościach służebność przechodu i przejazdu szlakiem o szerokości 4 m (2 m na nieruchomości powoda i 2 m na nieruchomości pozwanego G. Z.). Szlak służebności biegnie od ulicy (...) wzdłuż granicy nieruchomości B. W. i G. Z..

W dniu 26 czerwca 2014r. B. W., M. C. i J. C. (1) zawarli ugodę sądową w sprawie I Co 334/14, zgodnie z którą powód przeniósł na rzecz M. C. i J. C. (1) po połowie własność nieruchomości obejmującej działkę nr (...) bez wynagrodzenia, tytułem zaspokojenia ich roszczeń o przeniesienie własności nieruchomości w związku ze wzniesieniem budynku mieszkalnego i gospodarczego na tej działce przez rodziców M. C. i J. C. (1). Jednocześnie powód, M. C., J. C. (1) i G.

Z. ustalili, że służebności gruntowe drogi ustanowione w akcie notarialnym z 28 maja 2013r., rep. A nr(...), pozostają w mocy. Tym samym służebności na rzecz nieruchomości powoda G. Z. po nieruchomości J. i M. C. i odwrotnie na rzecz nieruchomości powodów J. i M. C. po nieruchomości G. Z. po wydzieleniu działki (...) stanowią uprawnienie i obciążenie wzajemne tych działek.

Brak jest ustanowionej i wpisanej w księdze wieczystej służebności ustanowionej po nieruchomości pozwanego stanowiącej działkę (...) objętą KW (...) na rzecz nieruchomości powodów J. i M. C., stanowiącej działkę nr (...) opisaną w księdze wieczystej (...). Służebności takiej nie ustanowiono w sprawie I Co 334/14, tylko postanawiając, że pozostają w mocy służebności pomiędzy działkami (...), a działkami (...) wydzielonymi z działki (...) (należącej wcześniej w całości do pozwanego). Pozostawienie w mocy tej służebności i wzajemnych obciążeń nie spowodowało jednak powstania służebności pomiędzy działkami (...). W księdze wieczystej (...) (...) nieruchomość objęta księgą (...) (...) jest wpisana w dziale III jako nieruchomość współobciążona a nie jako nieruchomość władnąca.

J. C. (1) i M. C. zamieszkują na nieruchomości obejmującej działkę nr (...), której są właścicielami znajdującą się pod adresem ul. (...), nieruchomość nie jest położona bezpośrednio przy ulicy. Od drogi publicznej oddziela ją nieruchomość należąca do pozwanego i nieruchomość należąca do powoda G. Z.. Dojazd do ich nieruchomości odbywa się szlakiem prowadzącym po nieruchomości B. W. i G. Z. (przy czym służebność na mocy ugody z 26 czerwca 2014r. ustanowiona jest jedynie po części szlaku po stronie G. Z.). Nieruchomość G. Z. położona jest bezpośrednio przy ulicy (...), jednak dostęp do dalszej części nieruchomości odbywa się fragmentem pasa gruntu znajdującym się bezpośrednio przy granicy posesji pozwanego i pasem po nieruchomości pozwanego tj. wydzieloną jak wyżej wspomnianą o drogą służebną.

Przy wjeździe na szlak drogowy objęty służebnością przechodu i przejazdu usytuowana jest brama. Około 60 lat temu brama została postawiona przez ojca pozwanego. Jedno przesło zlokalizowane jest na nieruchomości G. Z., drugie na nieruchomości B. W.. Przez wiele lat korzystanie z bramy odbywało się zgodnie do czasu śmierci w 2011r. matki pozwanego, a babci J. i M. C.. Powodowie oraz inne osoby odwiedzające M. C. i J. C. (1) nie zamykają bramy. Z tego powodu pozwany wszczyna awantury, domagając się, by brama była zamykana od razu po przejeździe przez nią pojazdu. Twierdzi przy tym, że z uwagi na otwartą bramę hodowane przez niego zwierzęta uciekają poza jego nieruchomość. Zamykanie bramy jest powodem konfliktu między stronami. Podczas awantur J. C. (1) czy jego brat B. również reagują agresywnie na zachowania pozwanego. Pozwany twierdzi, że ma prawo ogrodzić swoją posesję i w żaden sposób nie utrudnia to korzystania ze służebności drogi. Powodowie twierdzą, że zamykanie bramy, szczególnie tak jak tego domaga się pozwany, po każdorazowym wjechaniu na posesję jest niemożliwe, bo utrudnia to korzystanie z drogi np. w przypadku wizyt gości, dostaw opału, wjazdu różnego rodzaju usługodawców (stolarza wykonującego meble, brukarzy), wywozu nieczystości. G. Z. w celu wypompowania szamba nie korzysta już z dogodnego dojazdu na dalszą część swojej działki, po szlaku służebnym, tylko korzysta z przejazdu bezpośrednio ze swojego podwórza (w tym celu musiał usunąć część drzew), żeby uniknąć styczności z pozwanym. Zdaniem powodów domaganie się przez pozwanego każdorazowego zamykania bramy, w sytuacji, gdy sam jej nie zamyka, gdy wyjeżdża z domu świadczy o tym, iż pozwanemu nie zależy na zabezpieczeniu swojej własności, a na utrudnianiu życia powodom.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie powodów stanowi roszczenie negatoryjne mające swoją podstawę w art. 222 § 2 k.c. zgodnie z którym, przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń.

Następnie Sąd jako okoliczność bezsporną uznał, że pozwany ma prawo korzystać z nieruchomości G. Z. w sposób odpowiadający treści służebności przechodu i przejazdu, ustanowionej umową ustanowienia służebności z 28 maja 2013r., przy czym Sąd uznał, że posadowienie przesła bramy na cudzej nieruchomości przez poprzednika prawnego pozwanego, nie stanowi treści wykonywania służebności. Sąd uznał, że czynność ta wykraczającą poza to uprawnienie stanowi ingerencję pozwanego we własność powoda, stwierdzając także, że z faktu, że pozwany ma prawo przejeżdżać po dwóch metrach działki powoda G. Z. nie wynika jeszcze, że może na tej nieruchomości postawić słupek i przesła bramy.

Sąd zwrócił uwagę, że ojciec pozwanego posadził przęsła bramy w miejscu, które aktualnie własnością pozwanego nie jest. Pozwany ogrodził zatem cudzą nieruchomość, a nie swoją, podczas gdy ma jedynie prawo przejazdu i przechodu przez nieruchomość sąsiednią, a nie prawo postawienia przęsła bramy. Sąd uznał, że G. Z. został bezprawnie ograniczony przez pozwanego w swojej własności poprzez ustawienie na jego nieruchomości przęsła bramy, co powoduje, że pozwany de facto korzysta z jego nieruchomości w szerszym zakresie niż przysługujące mu prawo wynikające ze służebności przejazdu i przechodu. Domaganie się przez pozwanego dodatkowo każdorazowego zamykania bramy po wjechaniu lub wyjechaniu przez kogokolwiek na szlak również jest nadużyciem jego uprawnienia do korzystania z drogi znajdującej się na nieruchomości G. Z..

Następnie Sąd wskazując, że ustanowione na nieruchomości ograniczone prawo rzeczowe ogranicza własność w zakresie wynikającym z ustawy oraz z umowy ustanowienia prawa oraz przytaczając treść art. 285 § 1 k.c., art. 287 k.c. i art. 288 k.c., stwierdził, że co do zasady ogrodzenie nieruchomości przez właściciela jest prawidłowym wykonywaniem przez niego prawa własności i gdyby pozwany ogrodził swoją posesję, nie można by uczynić mu z tego zarzutu, jednak jak wyżej wskazano ogrodził on jednak również cudzą nieruchomość, co wykracza poza wykonywanie jego prawa, a posiadane prawo do cudzej drogi nie daje mu prawa ogrodzenia tego terenu.

Sąd nadto stwierdził, że powodowie M. C. i J. C. (1) mają prawo swobodnego korzystania nieruchomości G. Z., co oznacza, że na szlaku służebności nie powinny znaleźć się żadne przeszkody, utrudniające przejazd i przechód. Możliwe byłoby wspólne korzystanie z bramy, gdyby znajdowała się ona wyłącznie na posesji pozwanego i strony wspólnie korzystałyby z bramy zamykającej rzeczywiście dostęp do posesji pozwanego. Sąd uznał, że możliwe byłoby również zamykanie bramy przez wszystkich jej użytkowników przy zachowaniu się przez nich zgodnie z zasadami współzycia społecznego tj. akceptowaniu czasowego pozostawienia bramy otwartej, uzgodnienia zamykania jej na noc, czy nawet korzystania przez wszystkich ze wspólnego klucza czy też pilota do zamków automatycznych. Sąd stwierdził, że takie uregulowanie zasad korzystania z przejazdu jest niemożliwe ze względu na naganne zachowanie pozwanego polegające zarówno na zamykaniu bramy na kłódkę oraz na awanturowaniu się i obrażaniu osób odwiedzających M. C. i J. C. (1). Sąd wskazał, że pozwany, ustanawiając służebność gruntową na rzecz działki G. Z., ograniczył swoje prawo własności i musi liczyć się z tym, że zobowiązany jest zapewnić powodowi swobodny przejazd przez swoją nieruchomość. W tej sytuacji pozostawienie jednego przęsła bramy na szlaku drogowym, znajdującego się już na posesji pozwanego w żaden sposób nie zabezpieczy jego nieruchomości, a jedynie utrudni korzystanie z drogi i będzie zarzewiem dalszych konfliktów.

Sąd wskazał także, że zgodnie z art. 251 k.c. do ochrony praw rzeczowych ograniczonych stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności. Zatem w przypadku naruszenia uprawnienia do korzystania ze służebności konieczne jest wskazanie jakich naruszeń sprawca ma zaniechać albo jakie czynności podjąć by do tych naruszeń nie dochodziło. W okolicznościach tej sprawy problemem jest istnienie przęsła bramy, która utrudnia korzystanie z przejazdu na szlaku służebnym. W związku z tym na zasadzie art. 222 § 2 k.c., w zw. z art. 285 § 1 k.c., 287 k.c. i 251 k.c. nakazano pozwanemu usunięcie przęsła bramy z nieruchomości stanowiącej jego własność, by ochronić prawa powodów.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.c. obciążając obowiązkiem ich zwrotu pozwanego.

Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu dla pozwanego sąd przyznał na podstawie art. 22³ ust 1 z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, oraz § 8 pkt. 1 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Apelację od tego orzeczenia wniósł pozwany zaskarżając wyrok w całości.

Zarzucił naruszenie przepisów postępowania, mających wpływ na wynik postępowania a to:

1) art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., polegające na niewskazaniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyczyn, dla których Sąd Rejonowy przyjął za wiarygodne w całości i jako spójne zeznań świadków w sprawie, pomimo ich

wzajemnej sprzeczności w istotnych kwestiach dotyczących zachowania pozwanego mającego polegać na naruszeniu praw powodów,

2) art. 233 k.p.c. poprzez sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, co skutkowało błędnym przyjęciem, iż:

- a. pozwany B. W. miałby wszczynać awantury o brak zamykania (przymykania) bramy wjazdowej na swoją posesję,
- b. powód G. Z. miałby korzystać z części swojej nieruchomości i nieruchomości pozwanego po szlaku służebnym w jakimkolwiek zakresie, a zatem pozwany nie mógł dokonać wobec niego naruszenia prawa,
- c. pozwany B. W. nie zamyka bramy wyjeżdżając ze swojej posesji,

3) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na nieprawidłowym wyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy:

a. w tym dowolność w rozważeniu materiału dowodowego, skutkujących błędnymi ustaleniami w zakresie oceny zachowania pozwanego B. W. polegającego na wygradzeniu własnej nieruchomości jako naruszającego własność oraz prawo służebności drogowej powodów

b. sprawy poprzez uwzględnienie powództwa, co do żądania powodów J. C. (1) i M. C. w zakresie, w jakim dotyczyło ono usunięcia elementów bramy wjazdowej na nieruchomości pozwanego oznaczonej nr ewidencyjnym (...), choć powodom nie przysługuje prawo do korzystania z tej nieruchomości pod jakimkolwiek tytułem.

Zarzucał również naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 140, 287 k.c. oraz art. 222 § 2 w zw. z art. 251 k.c., poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, iż ogrodzenie nieruchomości poprzez posadowienie nie zamykanej trwale bramy wjazdowej na drodze szlaku służebnego jest wyłączeniem swobodnego korzystania ze służebności drogowej w sposób uzasadniający ochronę negatoryjną.

Na tych podstawach wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenia na rzecz pozwanego od każdego z pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu wraz z orzeczeniem o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powodów, a następnie prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne. Niemniej jednak wprowadzone z nich wnioski, odnoszące się do zasadności powództwa, nie były prawidłowe.

Na wstępie należy jednakże stwierdzić, że Sąd I instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powodów jako roszczenie negatoryjne.

Zgodnie z art. 222 § 2 k.c., przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń. Zgodnie natomiast z art. 251 k.c. przepis ten ma zastosowanie do ochrony ograniczonych praw rzeczowych.

Sposób ochrony służebności zależy od jej zakresu i sposobu jej wykonywania, który zgodnie z art. 287 k.c., oznacza się według zasad współżycia społecznego, przy uwzględnieniu miejscowych zwyczajów. Takim powszechnie znanym i przyjętym zwyczajem jest zabezpieczanie nieruchomości gruntowych przed dostępem osób trzecich. Uznać zatem należy, co do zasady, że nie sprzeciwia się zasadom współżycia społecznego zainstalowanie, w szlaku drogowym

przebiegającym przez nieruchomości obciążoną, zamykanej bramy, co potwierdził również Sąd Najwyższy m.in.: w wyroku z dnia 30 marca 2017r. (V CSK 617/16). W identycznym tonie wypowiedział się również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 23 maja 2016r. (I ACa 1040/15, OSA w K. 2016/4/4.) W uzasadnieniu tego orzeczenia, wskazał, że właściciel nieruchomości obciążonej może więc ogrodzić szlak drogowy, postawić na nim bramę lub inne przeszkody uniemożliwiające dostęp osobom postronnym, o ile jednak udostępni przejazd podmiotowi uprawnionemu.

Wypada przy tym zaznaczyć, że Konstytucja RP chroni także, na równi z tymi wartościami, prawo własności.

Uwzględniając, że ochrona zmierza do przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń, zwrócić należy uwagę, że z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że powód G. Z. i pozwany B. W. dokonali umownego (umową z dnia 28 maja 2013r.) ustanowienia, na swoich nieruchomościach, służebność przechodu i przejazdu szlakiem o szerokości 4 m (2 m na nieruchomości powoda G. Z. i 2 m na nieruchomości pozwanego). Skoro zatem źródłem powstania służebności była umowa, jej postanowienia, zgodnie z art. 65 § 2 k.c., należy badać uwzględniając cel tej umowy i zgodny zamiar stron, a nie jej dosłowne brzmienie. Oznacza to, że zakres korzystania ze służebności nie może być oceniany w oderwaniu od kontekstu złożenia oświadczeń woli o ustanowieniu służebności, a w szczególności stanu faktycznego i prawnego nieruchomości obciążonej. Tym samym, zawierając zatem umowę w przedmiocie ustanowienia służebności drogowej, właściciele nieruchomości władnącej i obciążonej ustalili w sposób dorozumiany zakres i sposób wykonywania tego prawa, z uwzględnieniem istniejącego w 2013r. stanu nieruchomości. Treść umowy o ustanowienie służebności w ogóle nie odnosi się do zagadnienia istniejącej bramy, a co za tym idzie oczywiście nie określa dalszych konsekwencji usunięcia części ogrodzenia wzniesionego na granicy z drogą publiczną.

Nawiązując do tego co wskazano powyżej, w szczególności do dyrektyw wskazanych w art. 287 k.c. zauważyć należy, że przy ustanawianiu służebności sporna brama, w obecnej postaci, istniała na długo przed 2013r. tj. w chwili ustanowienia służebności. Została posadowiona ponad 60 lat temu. Jej usunięcie pociągałoby za sobą konieczność zbudowania ogrodzenia, które zabezpieczałoby dostęp do nieruchomości pozwanego przed osobami postronnymi, co wiązałoby się ze znacznymi kosztami. Nie sposób zatem przyjąć, mając na uwadze zasady logiki i doświadczenia życiowego, że właściciel nieruchomości obciążonej, zgodziłby się na ustanowienie służebności na takich warunkach nieodpłatnie, co zresztą pośrednio wynika z zeznań powoda G. Z. (k. 83v).

Z tych względów, w ocenie Sądu Okręgowego, żądanie usunięcia słupów posadowionych na wskazanych w petitum pozwu działkach, jest zbyt daleko idące. Wskazać bowiem należy, że ustanowienie służebności przechodu i przejazdu nastąpiło w sytuacji, kiedy te „urządzenia” znajdowały się na drodze.

Nadto, stosownie do treści art. 288 k.c. służebność gruntowa powinna być wykonywana w taki sposób, żeby jak najmniej utrudniała korzystanie z nieruchomości gruntowej.

Powyższa regulacja, w okolicznościach sprawy, dodatkowo wzmacnia argumentację dotyczącą ustalonego zakresu i sposobu wykonywania badanej służebności drogowej. Nakazany demontaż przęsła bramy, skutkujący w rzeczywistości powstaniem konieczności przebudowy znacznej części ogrodzenia nieruchomości władnącej, pociągnąłby za sobą niewspółmierne obciążenie dla pozwanego. W rezultacie doszłoby nie tylko nie równomiernego wyważenia interesów stron ale i do naruszenia ogólnych zasad słuszności (art. 5 k.c.).

Nadto z poczynionych ustaleń faktycznych wynika, że pozwany zamknął bramę na kłódkę kilkakrotnie (zeznania świadków I. S., k. 82; , uniemożliwiając tym samym dostęp do służebności osobom uprawnionym, jak również, że pozwany swym postępowaniem „utrudnia” uprawnionym korzystanie ze służebności. Nie umknęło również uwadze sądu, że pomiędzy stronami toczyło się postępowanie o sposób korzystania z bramy, w którym to pozwany domagał się od powodów jej zamykania, przy czym żądanie zostało to oddalone prawomocnym wyrokiem. Niemniej jednak, samo postępowanie pozwanego, na co de facto wskazują powodowie uzasadniając żądanie pozwu, nie może uzasadniać uznania żądania pozwu za zasadne, tym bardziej, że aktualnie brama nie jest zamykana na kłódkę (zeznania pozwanego, zeznania świadka L. S.), a zatem dostęp do służebności nie jest utrudniony .

Sąd Okręgowy, uwzględniając wskazane powyżej okoliczności stwierdził, że żądanie pozwu, wobec poczynionych ustaleń faktycznych, jest zbyt daleko idące, tym bardziej, że za niewykazaną należało uznać zarówno własność słupa i przeszła bramy pozwanego na działce powoda, a to ze względu na sposób nabycia nieruchomości (na podstawie dziedziczenia, brama została wybudowana przez ojca pozwanego a dziadków powodów) przez strony postępowania, jak również zasadę superficies solo cedit, co z kolei prowadzi do wniosku, że przeszła bramy posadowione na działce powoda, jest jego własnością. Istotne jest również zwrócenie uwagi, że miejsce posadowienia przeszła bramy, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, można było ustalić tylko w przybliżeniu (pomimo, iż w protokole z dnia 15 marca 2019r. wskazano, że przedstawiono zdjęcia, to jednak w aktach sprawy brak jest takiego dowodu).

Na marginesie zaznaczenia wymaga, że w judykaturze i piśmiennictwie wskazuje się, iż służebności gruntowe nie mają treści stałej i niezmiennej; mogą ulegać modyfikacji wynikającej z rozwoju gospodarczego oraz zmian struktury własnościowej, determinującym możliwość korzystania z gruntu zgodnie z jego przeznaczeniem. (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 1968r., sygn. II CR 313/67, Komentarz do Kodeksu cywilnego pod red. E. Gniewka, Wydanie 7, Wydawnictwo C.H. Beck 2016 r, teza 2 do art. 287).

Wszystkie wskazane powyżej okoliczności skutkowały uznaniem, że powództwo nie mogło zostać uwzględnione w jakiegokolwiek części, a w konsekwencji uznaniem apelacji za uzasadnioną.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Konsekwencją wydania orzeczenia reformatoryjnego stała się konieczność zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 122 k.p.c.

Koszty te ustalono przy uwzględnieniu § 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. (tekst jednolity: Dz.U. z 2018r. Poz. 265).

Wobec oddalenia powództwa konieczna stała się również zmiana rozstrzygnięcia o kosztach sądowych zawartych w zaskarżonym wyroku poprzez nakazanie pobrania od powoda G. Z. oraz solidarnie od powodów J. C. (1) i M. C. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w W. kwotę po 5 złotych tytułem brakującej opłaty sądowej na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2019r. poz. 785 ze zmianami) stanowiących niedobór z tytułu uiszczonej przez nich opłaty .

O kosztach postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy orzekł stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 2 k.p.c. i art. 122 k.p.c. Koszty te ustalono przy uwzględnieniu § 5 pkt 3 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz z uwzględnieniem uiszczonej przez pozwanego opłaty do apelacji zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

SSO Barbara Konińska SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion – Hajduk